

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO V.

LJUBLJANA, PETEK DNE 28. MARCA 1941.

ŠTEV. 13.

Skromnost in odpoved

Na delavskem zborovanju smo. Pred nekaj leti pač. Strajk je v delavskem revirju. Stavkajoči so se zanj dobro pripravili. Za njimi je vse javno mnenje. Tudi oblast imajo na svoji strani. Prehranjevalni odbor stavkajočih ima zato sorazmerno lahko nalogo. V nekaj dneh je zbral za stavkajoče nad 200.000.— din. Na zborovanje je prišel tudi zastopnik oblasti. Obljubil je za pomoč še nekaj vagonov brezplačne koruze. V svoje presenečenje je žel viharen protest zborovalcev: »Koruzo naj žro kokoši in svinje!«

Gospod z akademsko izobrazbo in pičlo državno plačo je strmel. Ni mogel razumeti. Za svojo dobro voljo in prizadevanje pomagati in za svojo ponudbo zanje tak protest. Na njegovi mizi pa so bili že takrat topli rumeni koruzni žganci. In bil jih je vesel.

Pred nekaj tedni si pri nas še povsod lahko dobil tudi bel kruh. Za denar pač, a kolikor si ga še hotel. Uslužbenke neke delavske ustanove so nad enotnim kruhom, ki ga jim je dajala ustanova, vihale nosove. Drugam so hodile kupovat belega. Člani vodstva ustanove pa so Boga hvalili za zadosten enoten kruh. »Da bi le slabše ne bilo,« so rekli. In res je kmalu prišel koruzni. Neizkušeni dekletom naj Bog odpusti mlado prešernost in ne daj, da jim zmanjka še koruznega!

Pred par dnevi se je mlad gospod s prvim mahom pod nosom razburjal v menzi pri kosilu nad slabim mesom. Ogorčeno, glasno je protestiral, da v teh časih ne dobi za 5.— din kraljevsko pogrnjeno mizo. Poleg njega je sedel starejši gospod, inženjer po poklicu. Tudi ta je bil v rednih časih dokaj »zbirčna Metka«. Sedaj, v dobi stisk, pa je posvaril radi protestov mladega gospodiča: »Gospod, kar zadovoljni bodite in prosite, da bi ne bilo še slabše.«

Včasih je težko povedati resnico. Ljudje jo nočejo slišati. Tudi delavci jo nočejo vedno prijazno sprejeti. Preveč je tu in tam v njej grenkobe. Vendar je resnica božja hčerka, marsikomu v rešenje. Bolje je biti na udarec pripravljen, kakor ga doživeti nepričakovano. Povejmo torej resnico:

Oni stavkajoči delavci, uslužbenke v delavski ustanovi in mladi gospod v menzi niso imeli prav. Skromnosti ne poznajo. Kar so oči videle in je srce poželelo, so hoteli imeti in so si kupovali, odpovedi nenavajeni, četudi za zadnjega kovača. V teh časih pa odpoved sama prihaja. Nevajenim na odpoved je dvakrat težka. Nič ne znajo prenesti in nič niso prihranili. Zato so dvakrat reveži.

Ti stavkajoči delavci, neizkušena dekleta, razvajeni gospodiči žal niso osamljeni. Dosti imajo sovrstnikov v vseh slojih. Tudi med delavstvom! Zgražali so se nad črnim, objedajo se nad koruznim kruhom, nad malo skromneje pogrnjeno mizo zabavljajo. Nič ne mislijo na druge, nič na grmado trpljenja, ki se razliva preko sveta. Ne vedo, da jih je sedaj na milijone, ki bi v svoji veliki bedi našo revščino radi pograbili z obema rokama kakor veliko bogastvo. Da bi sprejeli nase ljudje te vrste žrtvovano odpoved, prostovoljno molitveno pokoro, ki nam je potrebna, da s prešernostjo izzvano od zgoraj odvrnemo, na to niti ne mislijo.

Tako ni prav. Vsak čas je skromnost potrebna in lepa čednost. V teh časih pa je vsakdanja odpoved nujna zapoved. Ko nas težijo bremena pomanjkanja in velikih stisk, se v njih učimo modrosti za še težje čase, ki zelo verjetno pridejo. Sredi posta pa je tudi prav, če jih kot kristjani sprejmemo kakor molitveno pokoro za spravo z Bogom, da Bog od nas zaradi nje posledje odvrne vsaj najhujše — vojno z njenimi strahotami.

Pravičnost, poštenost, bratska ljubezen, požrtvornost, svoboda posameznikov in narodov, so temelji novega reda.

Jugoslavija ohranja svojo čast in svobodo

Jugoslovanski narodi: Srbi, Hrvati in Slovenci so svojo skupno domovino ustvarili s skupnimi žrtvami, da bi bili v njenih mejah svobodni in srečni. Svoboda teh narodov ni podarjena, ampak je zapečaten s potoki človeške krvi sinov vseh teh narodov. Samo za ceno krvi bi bilo mogoče zopet to svobodo izgubiti. Toda kdor bi to poizkušil, bi moral svoj poizkus drago plačati.

V sedanjem trenju sveta za nadoblast narodov in za novo pravičnejšo ureditev so bile ves čas te svetovne vojne oči vsega sveta več ali manj obrnjene tudi na Jugoslavijo. Zadnje tedne pa je to zanimanje doseglo svoj višek in vsi so nas hoteli imeti za svoje prijatelje in če mogoče, našo moč in junaštvo izkoristiti za svoje namene.

Naša država je pod modrim vodstvom kneza namestnika Pavla ob sodelovanju vlade sporazuma doslej varovala svobodo našim narodom in nedotakljivost naših meja. Pri tem smo se skrbno ogibali vseh nepotrebnih trenj z velikimi sosednimi državami in smo skušali z njimi živeti v gospodarskem soglasju in prijateljskih odnosih. Te države so to naše zadržanje visoko cenile in ga spoštovale. Radi usodnosti časov pa je bila skupna želja, dosedanje vezi še bolj utrditi, prijateljske odnose in gospodarske zveze še bolj poglobiti.

Vodstvo naše države je smatralo v dobi sedanjih obračunavanj med velesilami sveta, med starim in novim redom, ki se na svetu napoveduje, za nujno potrebno državljano ohraniti nedotaknjene državne meje, državi pa suverenost v odločanju vseh stvari na njenem lastnem ozemlju.

Vladi Nemčije in Italije sta včeraj po svojih predstavnikih v posebnih notah slovesno izjavili, da bosta vedno spoštovali suvereniteto in ozemeljsko nedotakljivost Jugoslavije. Prav tako sta se zavezali, da ves čas trajanja sedanje vojne ne bosta zahtevali dovoljenja za prihod njihovih čet v našo državo ali tudi za prehod skozi našo državo na tuja bojišča.

Jugoslavija je tako s temi garancijami, ki jih je hotela imeti, dokazala trdno voljo, da se ne bo vmešavala direktno v medsebojne krvave spoprijeme. Hoče ohraniti svojim narodom mir, ki je največja dobrina. Zagotovila pa jim je tudi čast svobodnih in neodvisnih narodov. Po naši zemlji ne bodo hodile tuje armade, naše prilike homo reševali sami.

Razume se, da je po gorenjih izjavah vlad Nemčije in Italije dan pogoj za še nadaljno izboljšanje naših medsebojnih odnosov, zlasti za poglobitev trgovskih odnosov. Istočasno pa je bilo po zadobljenih garancijah o spoštovanju naše časti in nedotakljivosti naše zemlje mogoče pristopiti naši državi kot novemu prijatelju k paktu, ki so ga lansko leto sklenile: Nemčija, Italija in Japonska. Pristop k temu paktu sta na praznik 25. marca na Dunaju v prisotnosti zunanjih ministrov Nemčije, Italije in zastopnikov Japonske, Romunije, Bolgarije, Slovaške podpisala predsednik naše vlade Dražiša Cvetković in naš zunanji minister Cincar-Marković.

Tako je Jugoslavija včlenjena v zvezo prijateljev trozveze.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je posledice sporazuma med Jugoslavijo in trozvezo orisal s sledečim zaključkom:

»Posledice tega stanja — o tem smo prepričani — bodo posebno blagodejne za Balkan, ki je bil do sedaj pozorišče

tujih vplivov in je zaradi tega prevečkrat postal ognjišče velikih evropskih obračunavanj. Nemčija — to tukaj slovesno izjavljam — nima v teh področjih niti ozemeljskih niti političnih interesov. Trenotno ima samo ta edini cilj, da ne dopusti, da bi se tega področja polastila kaka druga država z namenom, da bi tu dobila možnost za razširjenje evropske vojne. Naravna in nujna posledica današnjega pristopa Jugoslavije k berlinskemu paktu treh sil bo, da bo Jugoslavija po zaslu-

gi nove ureditve v bodoči procvitajoči Evropi zavzela na Balkanu mesto, ki ji pripada.«

V tako važnem trenutku svetovne zgodovine so odločitve naše vlade, kakor so bile slovesno sprejete na Dunaju s podpisi naših predstavnikov in predstavnikov drugih držav, tudi za našo državo zgodovinskega pomena. Želimo našemu državnemu vodstvu pri delu za čast in svobodo domovine ter za srečo in mir njenih narodov po tem dogodku spretno roke in božje pomoči.

Stari nered in novi red

Pred letom dni je Zveza združenih delavcev v Murski Soboti zaprosila za uradne podatke o številu prebivalstva, kakor ga ima Murska Sobota sedaj. Važno je to z ozirom na določila o minimalnih mezdah, po katerih so plače v krajih z nad 5.000 prebivalci višje od plač v krajih z manj številnim prebivalstvom. Neuradno je gotovo, da ima Murska Sobota preko 5.000 stanovancev, uradno pa tega ugotoviti ni mogoče. Naše vloge v tej zadevi so šle na občino v Murski Soboti, na tamkajšnje srezko načelstvo, na kraljevo bansko upravo in na notranje ministerstvo. Vloge so krožile in še krožijo od postaje do postaje, rešitve pa še vedno ni.

Eno leto čaka tako delavec na rešitev tako enostavne vloge.

Pred letom smo poslali vlogo neki štajerski mestni občini. Te dni šele smo dobili odgovor in poročilo o občinski seji, ki je to vlogo reševala. Rešila jo je seveda negativno.

Pred meseci smo zaprosili za preiskavo delavnih razmer v enem kotu Gorenjske. Pred dvema dnevoma šele smo bili preko mestne občine pozvani na kolkovanje vloge, da jo bodo potem pričeli reševati. Med tem je Zveza združenih delavcev že zdavnaj sama po svojih ljudeh ugotovila v dotičnem kraju delavske razmere in odpravila nedostatke.

26. novembra lanskega leta smo zaradi razmer v podjetju v Majšpergu zaprosili za novo poravnalno razpravo. Srezko načelstvo naši vlogi do danes še ni ugodilo. Kakšne stvari so v Majšpergu godijo, je čitateljem znano iz naših prejšnjih člankov. Naj povemo še, da je na Ekspozituri Delavske zbornice v Mariboru prineslo 38 delavcev tega podjetja ubožna izpričevala, da jih zastopnik zbornice izroči

pravnemu zastopniku, za tožbo. Na vlogo z dne 26. novembra 1940 je srezki načelnik po njegovem poročilu uvedel proti podjetju kazenski postopek. Ta kazenski postopek, kakor načelnik sam poroča, še ni zaključen.

Podjetje 4 mesece izgrava socialno zakonodajo. Delavska organizacija in delavstvo ponovno prosi posredovanja in hitrega postopka. Svete potrpežljivosti je treba delavstvu, da ob polžovem postopku ne zdvoji in ne izgubi vsakega zaupanja.

Slučaji so to, ki niso slučaj. Izraz so birokratizma in liberalno kapitalističnega sistema. Tako kakor v teh primerih se dogaja še v mnogih drugih slučajih na škodo delavnih množic in pa tudi na škodo vsakega pravega reda. Zato je toliko koristnih in pametnih odločb, zakonov in uredb, ki nikoli ne pridejo do prave veljave. Zato ne moremo zatreti narastka draginje, ne iztrebiti vojnih verižnikov, ne prav urediti naše prehrane.

Iz vsega tega je jasno samo eno: Stari nered ni mogoče ozdraviti z nobenimi umetnimi injekcijami. Stari red ali nered je kakor stara trohljiva, luknjičasta, od črvov razjedena posoda, ki vode več ne drži. Stari nered ne more sprejeti vase zdravih uredb za pravilno ureditev življenja. Na vseh koncih in krajih ima luknjičaste vrzeli, skozi katere se zmuzejo tisti, ki jim dober zakon in pravična postava ne prihajata prav. Ni nobene pomoči več. Liberalno miselnost in kapitalistično izkoriščanje ter izigravanje je treba pokopati ter uvesti novo miselnost o družbi in o narodu ter z njo nov sistem urejevanja vsega javnega in privatnega življenja. Kdor tega ne razume in kdor za to ni, naj pobaše šila in kopita, pa naj gre.

in da bo delitev SUZOR-ja vendar prišla. Slovenski delavci bodo imeli od tega mnogo koristi.

Gospodarske zbornice za delitev SUZOR-ja

Obrtniška, industrijska, trgovska in inženjerska zbornica v Beogradu so poslale ministru za socialno politiko predlog za razdelitev SUZOR-ja, za delitev SUZOR-ja so tako belgrajski delodajalci in delojemalci. Srbske Delavske zbornice so se že zdavnaj izrekle za to. Hrvatske zbornice in predstavniki hrvatskega javnega življenja so poudarili isto že nešteto krat. Slovenci smo o tem edini s Srbi in Hrvati. Kako čudno, da do delitve vendar ne pride?! Očividno je tega krivo samo ministerstvo za socialno politiko. Zmagujejo tu interesi uradnih predstavnikov SUZOR-ja nad občimi, narodnimi in državnimi interesi. Pravijo, da se razdelitvi upirajo naši tajni framasoni. Upamo, da bo čas tudi z njimi pomedel

Delavski socialni tečaj v Celju

Delavska zbornica v Ljubljani priredi v nedeljo dne 6. aprila 1941 od 9 uri dopoldne v Delavski zbornici v Celju poldnevni delavski socialni tečaj. Na tečaju bodo imeli referate odlični poznavalci razmer slovenskega delavstva in sicer bodo govorili o naslednjih temah:

1. Naša Delavska zbornica.
2. Glavni pojmi socialne zakonodaje.
3. Delavstvo celjskega okraja.
4. Pogled nazaj in naloge znanprej.

Vabimo vse delavstvo iz Celja in okolice, da se tega koristnega tečaja v čim večjem številu udeleži.

Ni treba ločenih zbornic

Marksisti so hoteli v praksi uveljaviti načelo, da je resnični delavec samo ročni delavec. Samo, kdor suče v svoji roki kladivo in srp, kdor opravlja težka fizična dela, resnično sam zasluži svoj vsakdanji kruh. Vsi drugi v družbi so paraziti, ki kot troti živijo na račun ročnega delavstva. Med tem delavstvom in med ostalimi pridobitniki krogi so umetno delali čim večji prepad. Prepad je bil tako izkopen tudi med telesnim in med umskim delavcem. V končnih ciljih marksizma je bilo stremenje, da iz družbenega občestva zginijo vse razlike in da s terorjem zavlada nad celoto razred ročnih delavcev. Ta naj potem v zaničevanju duševnega dela tudi druge sloje prisili k telesnemu delu.

NAMEŠČENCI PO MARKSIZMU ZAPOSTAVLJANI

To surovo pojmovanje življenja je bilo še do nedavnega zelo izrazito v marksističnih delavskih vrstah. Očitovale se je to delno tudi v sistemu upravljanja ljubljanske Delavske zbornice. Delavska zbornica je namreč skupna predstavnic privatnega ročnega in duševnega slovenskega delavstva. Je tako tudi zastopnica slovenskih nameščencev. V plenumu zbornice je 50 zastopnikov delavcev in 10 zastopnikov nameščencev, v upravnem odboru so prav tako tudi zastopniki nameščencev. Vendar nameščenci v upravljanju DZ pod prejšnjimi upravami niso prav nič pomenili. Bili so v njej le nekak privesek brez vsakega samostojnega življenja in tudi brez vsake iniciativnosti. Samo pri delitvi podpor so njihove organizacije prišle delno v poštev.

Stvarno življenje zahteva poleg telesnih tudi umskih delavcev in je duševno delo gotovo prav tako vredno spoštovanja časti in plačila kakor ročno delo. Človek ni žival in so mu duhovne vrednote nujno potrebne. Nujno potrebno mu je zato tudi duševno delo. Kadar smo nasproti marksizmu tako mi povdarjali svoje stališče, smo vedno trdili, da tudi duševno delo zasluži vse naše spoštovanje in smo običajno govorili o ozki povezanosti in skupnih interesih delavcev in nameščencev.

NOVA UPRAVA — NOVA PRAKSA

Sedanja uprava Delavske zbornice je zato prekinila s starim briskiranjem nameščenstva in je med svoje referate uvrstila tudi posebni nameščenski odsek. Ta naj v okvirju zbornice skrbi za materialne in duhovne koristi slovenskega nameščenstva in naj mu z zborničnimi sredstvi pomaga do čim večjih uspehov. Uprava zbornice je širokopodirno in z izrednim veseljem podpirala vsa zdrava stremjenja nameščenskih organizacij in je nameščenskemu odseku na sejah upravnega odbora dajala še svojo lastno iniciativo. Gotovo je najbolj iskrena želja sedanjega zborničnega vodstva, da nameščenski odsek čim več dela za pravične zadeve nameščencev, ker smatra, da so njihovi interesi dejansko bistveno isti kakor interesi ročnih delavcev. Vsaka pridobitev dušnih delojemalcev je istočasno pridobitev tudi ostalega delavstva in obratno.

SEDANJA IN PRIHODNJA PORAZDELITEV.

Če pa na eni strani obsojamo marksistično materialistično zaničevanje vrednosti duševnega dela, na drugi strani tem bolj povdarjamo povezanost interesov vseh delojemalcev v sedanji družbi. Ročno in duševno delavstvo tvorita brezdvomno eno celoto in jih brez škode ni mogoče ločiti popolnoma v dve samostojni grupi, kakor da sta to dva samostojna stanova s čisto različnimi znaki gospodarskega življenja. Povdarimo ob tej priliki, da je naše govorjenje o družbi naravnost prepojeno z marksistično razredno miselnostjo. Mi govorimo o delavskem stanju, o nameščenskem stanju, mislimo pa pri tem na razred, na borbeno skupnost ljudi, ki je v razrednem nasprotju s posedujočimi sloji. V resnici pa po zamisli okrožnice Quadragesimo anno pa tudi po naravi stvari same stanove tvorijo poklicne

skupnosti in ne razredni interesi. Po interesih so v sedanji družbi, razredno zvezani z ostalimi delavci, po poklicnih skupnostih pa bodo razdeljeni na toliko grup, kolikor korporacij bo bodiča korporacijska družba pri nas imela. Isto o bodoči razdelitvi velja seveda tudi neročno delavstvo. Ker so sedaj interesi skupni, je tudi predstavništvo teh interesov nujno skupno. Poleg stanovske Delavske zbornice, kakor to sedaj govorimo, posebna Nameščenska Delavska zbornica tako potrebna ni.

Če so se iz zbornice za trgovino, obrt in industrijo oddelili obrtniki in ustanovili lastno zbornico, je to povsem razumljivo v prilog korporacijskega razvoja je to. Industrija, obrt in trgovina brezdvomno vsaka zase predstavljajo svoje poklicne posebnosti in torej v zametkih tvorijo z lastnimi zbornicami predstavništva posebnega stanu ali korporacije. Če sedaj prihajajo gradbeni podjetniki zopet z novo zahtevo po ustanovitvi posebne graditeljske zbornice, namesto da se zadovoljijo s posebnim odsekom v obrtniški zbornici, je to čisto navadna manija po razbijanju resničnega stanovskega pred-

Anketa v Beogradu

Monopolski delavci v ljubljanski Tobačni tovarni so stalno v borbi, da potom ZZZD pribore boljše delovne pogoje. Akcija za akcijo si sledi, ker čas tako neusmiljeno pritiska ravno na delovne sloje. Priznati je treba, da so imeli že velike uspehe, čeprav je vsakemu znano, da je borba pri javnih ustanovah zelo težka.

Pred časom so zopet započeli akcijo, da se zboljša položaj in so svoje zahteve izrazili v 9 točkah. Centrala ZZZD je te predloge odposlala v Beograd in zahtevala, da se z ozirom na nujnost in upravičenost skliče konferenca monopolskih delavcev iz vse države. Potom Jugorasa se je stvar uresničila... Zbrali so se dne 20. marca 1941 delavci oz. njihovi predstavniki, katerih je bilo 33, med njimi tudi Hrvatje s predsednikom HRS-a na čelu, ter se na predkonferenci zedinili na sledeče zahteve:

1. Da se takoj povečajo prejemki monopolskih delavcev in da se za bazo vzame Indeks N. B. Povečanje velja za stalne in sezonske delavce.
2. Da se vsemu delavstvu prizna dajanje za ves čas orožnih vaj.
3. Da se tobačni deputat raztegne tudi na sezonske delavce in na ženske.
4. Da se vsemu delavstvu izda plačilne knjižice za slučaj evakuacije.

V državo železno disciplino!

Plenarna seja Zveze združenih delavcev 6. sept. 1940 je nakazala v resoluciji, ki smo jo poslali na vsa pristojna mesta vse potrebne ukrepe v svrhu pravilne ureditve ljudske prehrane. Izvolite danes prečitati še enkrat dotično resolucijo, ki jo je takrat prineslo naše glasilo, pa boste ugotovili, kako prav smo imeli.

Pristojne oblasti so nekaj od tega, kar resolucija vsebuje izvedle, ali vsaj skušale izvesti, toda daleč ne vsega. Zdi se, da smo kakor v svojega otroka zaljubljena mati. Ta vidi, da otrok ne dela prav, pa ga ne našeška po njegovem zaslužnju. Otrok raste v nepripravi, sebi in družbi v napotje. Pozneje šele, prepozno mati spozna svojo zgrešenost in jo objokuje. Pravi čas bi bilo treba trdo prijeto, pa bi šlo.

Država je kakor mati. Državljeni smo njeni sinovi. Velika družina je to in zahteva strogega reda. Kjer ga ni, se otroci lasajo med seboj, se prerivajo in drug drugega izkoriščajo. Če ni prave železne energije, ki od vseh zahteva, da se uklonijo skupnim koristim, dela vsak po svoje in ruši skupnost. Pri nas take železne discipline zares ni. Preveč je popustljivosti napram mnogim izrastkom, ki jih kažejo državljani na škodo državi in na škodo sohržavljanov. Preveč je še napačne svobode.

Zato je tako, da kar naprej dobivamo nove uredbe, ki pa pravega haska nimajo.

Trezna mati enkrat zapove, potem pa zahteva od otrok, da zapoved brezpogojno izpolnijo. Nič ne odnehuje.

stavništva in lov za raznimj manj važnimi koristmi.

NI TREBA LOČENIH ZBORNIC.

V sedanji družbi, ki je razdeljena v razrede, tvorita nameščenska in delavska grupa eno razredno enoto. Eno mora tako biti tudi njeno predstavništvo. Delavska zbornica v Ljubljani je v sedanjem položaju, hočeš-nočeš, taka razredna predstavnic. To pa po notranji sili duha nove uprave stremi za uveljavljenjem nove družbe, ki bo razdeljena na stanove po poklicnih strokah. Samo, v kolikor gre njeno delo v tem pravcu se more pravilno samo sebe nazivati stanovsko predstavnic. Šele, ko bo ta cilj dosežen, ko dobimo korporativno družbo, bodo delavska in nameščenska predstavništva morala biti preurejena, odgovarjajoče korporativni družbi. Dokler te ni, je proti marksističnemu zaničevanju duševnega dela treba povdarjati njegovo polno vrednost, nasproti podjetništvu v razredu delojemalcev voditi skupno interesno borbo in v okviru skupne zbornice nameščencem omogočiti v posebnem odseku čim popolnejši organizacijski razmah. Sedanja uprava Delavske zbornice dela na tem z veliko uvidevnostjo. Zato ni treba ločenih zbornic.

5. Ker se Pravilnik o delu monop. delavcev in Pravilnik o pokojninah ne skladata več s potrebami in časom, je takoj sklicati posebno konferenco, na katero se poleg predstavnikov Jugorasa, HRS-a in ZZZD ter zastopnikov Del. zbornic iz vse države, kot legitime predstavnike delavstva povabi še pooblaščen zastopnik Uprave drž. monopolov, Ministrstva socialne politike in Ministrstva financ.

Konferenca vseh predstavnikov monopolskega delavstva, ki se je vršila 20. marca 1941., je smatrala, da je rešenje teh petero točk nujno in, da se mora rešiti v roku pet dni.

Zvezo združenih delavcev je na tej anketi zastopal predsednik ZZZD — tobačne tov. Jemc Franc, Delavsko zbornico v Ljubljani pa član plenuma Hvale Maks. Razpravljalo se je dva dni in je Uprava državnih monopolov načelno pristala na delavske zahteve. Ker pa je morala še izračunati finančni efekt vseh poviškov se je anketa prelazila za dva dni in se nadaljevala 24. t. m. Od Slovencev je še dalje ostal v Beogradu tov. Jemc Franc, od Hrvatov predsednik HRS-a. V teku tega tedna se bo dokončno uredilo vprašanje zvišanja plač, ureditev delovnih pogojev in sprememba Pravilnikov.

Vsak upor na početku že v kali zatre. Njena beseda tako nekaj velja, mati ima avtoriteto. Le malo ji je treba zato ukazovati. V družini je red in otroci sami vedo in kar čutijo, kaj je njihova dolžnost.

Nespametna, v otroke zaljubljena mati ukaže, pa izpolnitve ne zahteva. Zopet ukaže. Zopet se ukaz ne izpolni. In tako gre v tretje, četrto in kar naprej. Otroci rastejo, materine avtoritete nikjer ni, med seboj se razdvajajo in grizejo. Še za mater, za njene prošnje in solze se nihče ne zmeni.

Tako je sedaj pri nas. Država je premehka. Za uredbami in zakoni zato ni potrebne avtoritete. Prva ne drži, pride druga. Drugo izgrajo, pride tretja. Določijo se cene, pa se zopet spremene. Določijo se nakupi, pa se ne izvajajo. V uredbah manjka tudi doslednosti. Določena je cena mesu, ni pa določena tudi govedu in prašiču. Določena je prodaja, toda, če kdo prodati noče, ni določeno vse potrebno za prisilno prodajo ali rekvizicijo.

Tako bi lahko naštevali še dolgo verigo stvari, ki niso pravi zaradi prevelike popustljivosti. Radi nje dela lahko vsak po svoje, skupnost pa trpi, največ pa seveda trpi delavski stan. Najšibkejši je in je premalo zavarovan in zaščiteno po strogem redu, ga vsi izrabljajo in izkoriščajo. Ta nered je velik vzrok neenakopravnosti delavskega stanu z ostalimi stanovi. Čas bi bilo zato za trdo disciplino in za strogo vodstvo nad interesi posameznikov in celih stanov v državni skupnosti, da eni drugih ne bodo več izkoriščali.

Svet v frontah

Na bojiščih so znova vzplameli boji in zapašča pretekli teden vtis, da so se uvodne borbe pri tako imenovani spomladanski ofenzivi že pričele. Na zahodu so bili v preteklem tednu 4 množestveni nemški letalski napadi na angleška pristanišča Hull, London in Plymouth v istem obsegu, kakor v pozni jeseni lanskega leta. Razdejanja s ovelika. Angleško letalstvo je poslalo v boj novo vrsto bombnikov ter izvedlo večje napade na Kiel, Wilhelmshafen, Köln in Lorient. Delovanje podmornic je postalo huje in angleški državnik so že izrekli besedo o »bitki za Atlantik«, ki da se sedaj razvija in ki bo odločila o bodoči hpmorskih zvezah med Anglijo in Ameriko. V Albaniji Italijani svojega velikega ofenzivnega sunka niso več ponovili, Grki pa so spravili v zaledje 3600 ujetnikov in se pripravljajo na nove boje. Središče borb je pri Teleniju. V Afriki so Angleži v Libiji zasedli zelenico (oazo) Džarabub ter zajeli 800 ujetnikov, v Eritreji napadajo Angleži utrjeno mesto Keren že od torka dalje in poročajo o hudih nasprotjih izgubah, v Abesiniji so zasedli Džidžigo in Hargejšo blizu železnice Džibuti—Addis Abeba. V angleški Somaliji so vzeli nazaj prestolnico Berbero in prodirajo di tam proti Abesiniji. V italijanski Somaliji so operacije v glavnem končane in dežela zasedena od Angležev.

V politiki je bilo v preteklem tednu glavno zanimanje osredotočeno okrog jugovzhodne Evrope. Nemčija se je namreč očitno odločila, da čim hitreje konča italijansko-grški spor, prej, preden bi Angleži mogli v Grčiji izkreati kakšno veliko armado. Toda preden Nemčija začne proti Grčiji z vojaškimi operacijami z bolgarske meje, kjer se zbira angleška armada, hoče nemška vlada imeti popolno jasnost glede zadržanja Jugoslavije in Turčije. Z jugoslovansko vlado so se pričeli razgovori že prejšnji teden. Turčiji pa je kancelar Hitler poslal osebno pismo, na katero je v preteklem tednu odgovoril predsednik Turčije Ineni. Turčija je v glavnem izpovedala svoje stališče, nakar je sledil takoj sestanek med turškimi in angleškim zunanjim ministrom na otoku Cipru, iz česar se sme sklepati, da je Turčija ostala pri zavezništvu z Anglijo, v Jugoslaviji pa je bila v četrtek ponoči tri ure trajajoča seja vlade, kjer so proučevali stališče Jugoslavije. Kakor poročajo časopisi, posveti trajajo še vedno naprej. Kakor hitro bo Nemčija imela jasnost glede zadržanja Turčije in Jugoslavije, bo v Grčiji narejen poskus, da sklene z Italijo mir. Šele potem, ko bi bila vsa vprašanja na Balkanu rešena tako, da bi dala Nemčiji občutek varnosti, je treba pričakovati velikega napada na zahodu. Razčiščevanje na Balkanu je torej le del nemških priprav na svojo veliko ofenzivo na za-

V Ameriki, ki je bila drugo središče zanimanja, gredo priprave za sodelovanje z Anglijo z mrzlično naglico naprej. Sedaj, ko je Amerika sprejela zakon o neomejeni pomoči Angliji, je določila tudi že vsoto 530 milijard din za nakup orožja in municije za Anglijo in njene zaveznike ter so v teku priprave za hitri in varni prevoz tega blaga v Evropo. Države trojne zveze so napravile protipotezo. Japonski zunanji minister Macuoka je na potu v Nemčijo in Italijo, da se s svojima zavezniškoma pogovori o vlogi, ki naj bi jo na Tihem morju igrala Japonska, da zaposli Ameriko in zmanjša njeno pomoč Angliji. V preteklem tednu je postalo še bolj jasno, da se sedanji vojni spor čedalje bolj širi na svetovno ploskev in da iz vojne med dvema imperijema nastaja vojna med dvema svetovoma.

DOMAČE NOVICE

V nedeljo dopoldne je bila v Radovljici seja zastopnikov organizacij JRZ za radovljiški okraj. Poročilo o notranjem in zunanjem položaju je podal prosvetni minister dr. Miha Krek, ki je rekel, da se vlada v polni meri zaveda zgodovinske odgovornosti, ki zahteva modro in trezno presojanje dogodkov, zlasti pa zrelo daljnovidnost. Svoboda ljudstva, nedotakljivost meja in mir na zunaj in znotraj so cilji, ki jih vlada s svojo politiko hoče doseči. To so naloge, ki so tako visoke in dragocene, da jih ni mogoče uresničiti brez velikih žrtve. Te žrtve so hude in bodo iz dneva v dan huje. Če hočemo ohraniti svoj dom in svobodo, se jih ne smemo ustrašiti, temveč se truditi in jih junaško prenašati. Časi so težki. Nič lažjega ni kot godrnjanje in zabavljanje. Kakor doslej, moramo Slovenci tudi v bodoče ostati politično zreli in disciplinirani. Ta disciplina in enotnost nas bosta ohranili na tistih poteh, po katerih nas je vodil naš veliki pokojni voditelj jdr. Anton Korošec. Vodstvo, ki smo si ga seglasno zvolili na naš najtežji dan, ko smo izročili materji zemlji svojega velikega državnika, ima pred očmi le eno veliko skrb, kako preživeti čase, ko mora skupnost kakor tudi posameznik nekaj žrtvovati.

Naša borba - naša rast

Delo gradbene zveze ZZD

Prejšnji petek je delegacija naše Zveze obiskala gospoda bana in mu obrazložila sedanji brezupen položaj gradbenega delavstva. Predložila mu je upravičene zahteve delavstva in ga prosila, da naj tudi on s svoje strani vpliva na delodajalce, da pride čimprej do ureditve delavskih predlogov in da se čimprej razpiše druga poravnalna razprava.

Maribor — gradbeni

Naša podružnica je imela preteklo nedeljo 23. t. m. širši sestanek vsega gradbenega delavstva in Maribora in okolice. Ob veliki udeležbi delavstva so nam naši funkcionarji podali izčrpna poročila o sedanjem položaju gradbenega delavstva ter prizadevanju naše Zveze, da se to stanje čimprej izboljša.

Ker smo pred zadnjimi pogajanjmi za zvišanje plač se je na tem sestanku delavstvo odločilo, kako stališče bo zavzelo po pogajanjih, če se bodo ista uspešno končala.

Ljutomer — gradbeni

Na praznik sv. Jožefa 19. t. m. je imela naša podružnica shod gradbenega delavstva, katerega so se udeležili delavci iz vseh krajev Slovenskih goric in Murskega polja. Centralo je zastopal tov. Biteznič iz Ljubljane, kateri nam je v svojem govoru obrazložil dosedanje delo naše gradbene Zveze in prikazal načrt naše borbe za bodočnost. Izvolil se je tudi odbor, ki bo vodil naš gradbeni odsek, kateri si je nadel za svojo prvo nalogo, da bo prijavil vse mojstre, kateri se ne držijo določil kolektivne pogodbe in uredbe o minimalnih mezdah ter drugače izrabljajo delavstvo, kar je posebno pri nas na dnevnem redu.

Vabimo vse gradbeno delavstvo, da se čimprej celotno pridruži naši organizaciji, ker le v organizaciji in slogi je moč naše borbe.

Sv. Lourenc

Naša podružnica je imela v nedeljo, dne 16. marca lepo uspel sestanek, katerega se je udeležilo vse članstvo. Na sestanku je poročal o delu podružnice naš agilni predsednik tov. Vrenčur, ki je naglasil, da naj naša podružnica na vse napade »Delavske politike« in nasprotnikov odgovori s pospešenim in podvojenim delom, kar so vsi navzoči z odobravanjem vzeli na znanje. Za njim je poročal zastopnik centrale ZZD tov. Čepe iz Maribora, ki je nakazal uspehe, ki so bili doseženi pri sklenitvi kolektivne pogodbe s tovarno Löschnigg. Naglasil je, da bi bili tisti uspehi lahko doseženi tudi pri Kieferju, ako bi bili vsi delavci organizirani. Tudi tov. Čepe je žel za svoja izvajanja pristrčno pohvalo.

Celje

Čevljarski pomočniki so vložili po svoji organizaciji ZZD zahteve, katere obravnava Tarifna komisija, predvidena v kol. pogodbi. Tarifna komisija je imela že eno informativno sejo v nedeljo dne 16. III. 1941. v Delavski zbornici v Celju. Druga seja te komisije bo v torek na praznik dne 25. III. 1941.

Za podjetje Celiske opekarne je vložila ZZD predlog za poravnalo razpravo. Tudi v tem podjetju moramo priti na jasno, ali velja § 35 zakona o zaščiti delavcev ali ne! Povemo že v naperji, da se ne bomo pustili od nikočar preganjati, kadar bo šlo za bitne interese delavskega stanu. Pa tudi vprašanje minimalnih mezd se bo moralo razčistiti, ker se uredba ne da samovoljno tolmačiti, kakor je ljubo podjetniku. O razvoju spora v Celjskih opekarinah bomo še izčrpno poročali.

Vevče

V nedeljo dne 16. III. 1941 je imela naša skupina papirničarjev ZZD svoj III. občni zbor.

Iz poročil posameznih odbornikov, se je razvidelo, da je naša skupina prav dobro delovala, posebno v teh razmerah kakor so dandanašnje, saj je naša skupina poleg drugega posla, sodelovala v preteklem letu pri treh mezdnih akcijah.

Občnega zbora so se udeležili tudi učenci strokovne šole D. Z. ki so nam v jedrnatih besedah obrazložili pogubonosni vpliv marksizma, pomen delavskih strokovnih organizacij in pomen delavske strokovne šole za slovensko delavstvo.

Končno poročilo je imel zastopnik centrale Z. Z. D. strokovni tajnik tov. Jan, ki nam je v kratkih besedah orisal sedanjo borbo trboveljskih rudarjev za zboljšanje svojega položaja, o trikih T. P. D. in potek naše zadnjega meznega gibanja in delavsko obvezno razsodišče.

Pri volitvah novega odbora je bil spet izvoljen stari odbor.

Na občnem zboru je bil tudi soglasno sprejet sklep, da se ustanovi podporni sklad naše skupine.

Občni zbor je pokazal voljo našega članstva, da se Z. Z. D. med Vevškimi delavstvom uveljavlja in da je ni sile, ki bi nadaljni razvoj Z. Z. D. med Vevškimi delavstvom zatrl.

Majšperg

V nedeljo dne 16. III. je imela naša podružnica članski sestanek, na katerem nam je podal zastopnik centrale tov. Breznik obširno poročilo o delovanju ZZD za koristi slov. delavstva. Zanimiva so bila tudi njegova izvajanja o vzrokih draginje in o potrebi skladnosti interesov posameznega delavca z interesi obratne skupnosti, celotnega stanu ter naroda in države. Bodril nas je tudi, da vztrajamo v težkem boju, ker je pravica na naši strani. Za svoj govor je bil deležen velikega odobravanja, nakar je zastopnik mariborskega okrožja tov. Ruch Riko poročal o delu okrožja zlasti kar tiče zaščite majšperških delavcev. Tudi tov. Ruch je žel lep aplavz.

Ob tej priliki si dovoljujemo naši soc. ustanovi Delavski zbornici izreči svojo globoko zahvalo, ker nam je s podporami v tem težkem boju priskočila na pomoč in s tem dokazala, da jo vodijo res ljudje, katerim je socialna pravičnost po katoliških načelih merilo za socialno udejstvovanje in borbo za koristi delavskega stanu.

Gornji grad

Dne 13. marca je bila na tukajšnjem srezu poravnava in razprava med delodajalci in zastopniki delavcev. Poravnava je bila končno sklenjena, ter pogodba tudi podpisana med lesnimi delavci. Navzoča sta bila zastopnika ZZD ter JSZ. Sklenjeno je sedaj, da se štiti plačujejo od 55—70 din. Ni pa bil določen 10 urni delavnik, kakor je sedaj. In tudi vsak član ZZD mora vedeti, da nam je to priborila organizacija. V začetku seveda ne moremo, kar »radov zidati, a zavedati se moramo, da je v skupnosti moč, zato moramo vsi delavci v organizacijo. Čim več nas bo tem več bomo dosegli. Glede dela pri hrani tudi moramo vedeti kaj določa banska uredba, namreč, da bo treba iti navzgor. Bilo bi dobro, da bi dobili Slovenskega delavca v roke tudi gospodarji, iz njega se lahko marsikaj naučijo. Gospodarje prosimo, da uvestevajo pogodbo ki je bila sklenjena. Vse člane opozarjamo, da bo v kratkem občni zbor, na katerega bo prišel tudi zastopnik centrale.

Jesenice

ZADNJI ODMEVI AFERE Z »UKRADE-NO URO.«

Delavska politika z dne 13. marca 1941. je prinesla na 3. strani pod naslovom Jesenice sledečo »Častno izjavo«: »S sestavkom, ki je izšel v Delavski politiki, dne 28. IX. 1940. na 3. strani v prvi koloni pod naslovom »Jesenice, koliko je ura«, ni hotela Delavska politika žaliti Jordana Franca, tov. del. pri KID na Jesenicah, niti mu očitati tam navedenih dejstev, ter izjaviti, da ni imela za take očitke nobenega razloga, in povoda. — Uredništvo.«

Vsem našim tovarniškim delavcem in tudi drugim jeseniškim prebivalcem je še živo v spominu, kako so nasprotniki naše strokovne organizacije hoteli ob priliki svoječastnega izleta delavske godbe KID v Beograd oblatiti našo organizacijo, da je njen odbornik zakrivil z neko uro kaznjivo dejanje. Še preden so se izletniki vrnili iz Beograda, so celo pri tovarniškem vodstvu sklenali o tej »strašni« aferi, ter našega člana reducirali. Zlasti naši rdeči tovariši so vedeli o tej stvari veliko pripovedovati. »Delavska politika« je prinesla o tem za našega člana skrajno žaljivo poročilo. Tov. Jordan je vložil proti Delavski politiki tožbo. Delavska politika je takoj sporočila, da je to grdo poročilo poslal njihov sodrug Cvetko Kristan z Jesenic. Zaključno Delavska politika zgornjo izjavo obžaluje, da je nasledla grdemu poročilu g. Kristana. Častno izjavo Delavske politike vzamemo lojalno na znanje, g. Kristanu pa javno povemo, da njegovo ravnanje ni bilo niti tovariško niti lepo.

Zagorje

Po preteku dobrega meseca odkar je začela delati naša edinica, naj se oglasimo tudi v javnosti.

Najprej nekoliko odgovora »Rudarju« iz »Delavske pravice«, kar naj bo tudi drugim v pouk, zakaj je bila ZZD v Zagorju potrebna.

ZZD v Zagorju je bila ustanovljena samo zaradi tega, da zberemo in organiziramo vse delavce, ki hočejo biti katoliški

in slovenski in ki hočejo tudi živeti tako, kakor jim katolištvo in slovenstvo narekuje. Zato bo naša edinica ZZD storila vse, da vse to delavstvo organizira, če je še ne organizirano, ali če je že organizirano v drugi organizaciji, ki to dvoje v članih ubija. Mi dobro vemo, da je v JSZ, ki je po svojem vodstvu zajadrala daleč proč od prave katol. organizacije še precej delavstva, ki so v tej organizaciji samo radi tega, ker so prepričani, da je to katol. delavska organizacija, kar pa v resnici ni več, saj smo prav lahko videli, kako je sklepala kompromise na vse strani, samo, da ne bi bilo treba korakati v eni vrsti z drugimi kat. društvi; ni je bilo sram ne marksizma, ne liberalizma samo bližine kat. društev ne prenesejo, za kar lahko naši JSZ pokažemo z golimi dejstvi.

Da se je »Rudar« oglasil proti ZZD v časopisu je dejstvo, da smo zadeli z ustanovitvijo ZZD v živo.

Občni zbor naše edinice bo v nedeljo 30. marca ob devetih dopoldne v Zadrudnem domu. Za člane je udeležba obvezna, saj veste, da nas »Rudar« iz »Delavske pravice« šteje, tudi vsi drugi katoliški delavci vabljani. Po obč. zboru se bo predvajal film o porastu ZZD v Sloveniji.

Najostreje moramo obsoditi navado, ki je v nekaterih naših obratih, da delavstvo nekateri predpostavljani prav grdo zmerjajo in preklinjajo, kakor da delavec ni človek.

Člani ZZD poskrbite, da bo vsak delavec, ki je še zaveden katoličan in Slovenec, postal član Z. Z. D. ker le v tej organizaciji bo to tudi ostal, povsod drugod pa to najdražje izgubil, kakor kažejo žalostne skušnje.

Sladki vrh

V nedeljo 9. marca se je vršil redni občni zbor naše podružnice. Poročila odbora so bila soglasno sprejeta. Izvoljeni so bili: za predsednika tov. Černič Franc, podpredsednika tov. Vake Alojz, tajnika tov. Štandeker Štefan, za blagajnika tov. Pivec Ivan, za odbornike pa tov. Kolarič Štefan, Dajčman Jože in Pohorec Rudolf. V nadzorstvo pa tov. Štandeker Miha, Tararenko Miha, in Krofič Henrik. Zastopnik centrale ZZD tov. Rozman Peter je v svojem govoru orisal najprej delo in uspehe, ki jih je naša organizacija dosedaj storila za delavstvo v tej tovarni. Na dnevnem redu je sedaj kolektivna pogodba katera je z vsemi dosedanjimi svojimi dopolnila že tako skomplicirana da je nujna potreba sestaviti sedaj čisto novo pogodbo. Posebej je podčrtal važnost, da se naj delavstvo bolj zanima za svoje zadeve. Zanašanje na odbor organizacije, ali še na koga drugega je usodno. Zlasti kadar se delavstvo kliče na sestanke, ko se razpravlja o važnih zadevah ne bi smelo manjkati nobenega. Sedaj ko je odpravljeno nedeljsko delo, bo radi tega mnogo lažje. Cel teden se delavec preveč utruji in zgara, pa še v nedeljo naj dela in še potem na sestanek gre kar postane gotovo vsakemu odvratno, ali nemogoče.

Ožbalt ob Dravi

V dravski dolini se je zadnje čase med lesnim delavstvom začelo gibanje za organizacijo ZZD. Saj položaj v kakršnem se to delavstvo nahaja sam po sebi zahteva, da se tu mora nekaj ukreniti za izboljšanje. V nedeljo 16. marca se je vršil v gostilni Peteržinek zelo važen sestanek, katerega se je lesno delavstvo v prav obilnem številu udeležilo. Tajnik Rozman Peter je obrazložil, kaj vse dobrega in koristnega se da doseči samo z organizacijo. Strokovna organizacija je mnogo več, kakor pa vsakdanji kruh. Izvolil se je odbor in se je ukrenilo vprav vse za novo postojanko ZZD v dravski dolini.

Kamniško okrožje

V nedeljo, dne 16. III. 1941 se je vršil na Homecu občni zbor našega okrožja. Kljub temu, da je precej naših članov na orožnih vajah, je bil občni zbor dobro obiskan. Odbor je poročal o svojem delu. Člani so lahko videli, da se je veliko delalo in tudi veliko doseglo. Zastopnik centrale tov. Zajec Ivan nam je v svojem lepem in bodrilnem govoru obrazložil delo centrale in pokazal, da tudi centrala veliko dela ter je tako rekoč preobložena z delom, pa je tudi že zelo veliko dobrega naredila za delavce. Pri slučajnostih se je razvila zelo zanimiva in koristna debata, v kateri se je pokazalo, da so naši delavci postali zavedni in da se zanimajo za vsa vprašanja, posebno tista, ki se tičejo delavcev, in da hočejo pri rešitvi istih delovati. Vsi, ki so se tega občnega zbora udeležili, so bili zelo veseli in zadovoljni ter se izrazili, da bi bilo treba še več takih debat. Vsem je čas prehitro potekel. Zato kličemo: Prihajajte vsi na okrožje seje! Tam se bomo zopet kaj pogovorili. Prva okrožna seja

Poročilo

o delu ekspoziure DZ v Celju od 1. januarja 1940 do 31. decembra 1941:

1. Pisarno je obiskalo 7227 delavcev in nameščencev, ki so iskali nasvetov in posredovanj Delavske zbornice.
2. Posredovanje je bilo izvršenih 609, deloma pismenih, deloma osebnih.
3. Kolektivnih pogodb, mezdnih sporazumov in poravnav je bilo doseženih s sodelovanjem ekspoziure 35.
4. Pisemski promet je znašal 1770 dopisov, od teh je bilo došlih 680, odposlanih pa 1090.
5. Svet Delavske zbornice v Celju je vršil svoje delo v 10 sejah.

Rudarji se brez uspeha pogajajo s TPD

Na zahtevo predstavnikov rudarskega delavstva so bila ponovna pogajanja s TPD za prilagoditev mezd draginji. Delavstvo bi po dveh neuspehli poravnalnih razpravah sicer imelo pravico, da si svoje pravice pribori z zakonito stavko. V svoji popustljivosti pa je še enkrat skušalo mezdni spor rešiti na miren način in to za razdobje od 1. januarja, v katerem je draginja ponovno znatno narastla, kakor tudi za razdobje od 1. oktobra 1940 do 1. januarja 1941, za katero je bil spor še odprt.

TPD je stavila predlog, naj se pogajanja odgodijo, ker še ni rešeno vprašanje zvišanja cen premogu za dobave državnim železnicam in je zavrnila tudi vse predloge rudarskih zastopnikov za takojšnjo sporazumno, vsaj delno ureditve meznega vprašanja rudarjev TPD.

Bilo bi želeli, da TPD mezdni spor čim prej likvidira, ker nam je v sedanjih težkih časih socialni mir pa nujno potreben.

Viničarji

Obveščamo tem potom vse člane Posmrtnskega sklada Strokovne zveze viničarjev, da beležimo po daljšem času dva smrtna slučaja.

Umrla je naša članica, žena bivšega dolgoletnega člana in blagajnika podružnice na Jarenini, Uršula Muhič, za katero se izplača iz našega posmrtnskega sklada 1000 dinarjev posmrtnske podpore; dalje je umrl tov. Vrabelj Jožef iz župnije Sv. Miklavž pri Ormožu, za katerega se je izplačalo enako vsoto posmrtn. podpore.

Da izdatek nadoknadimo, razpisujemo — prihodnji teden razpošljemo položnice za novo zbirko — dvojno, 119 in 120 slučaj.

Pozivamo vse člane in članice, da čimprej prispevke vplačajo, kakor tudi, da bi vsi zamudniki poravnali zaostanke.

Novo delavsko glasilo

Zveza strojnikov je začela izdajati svoje glasilo »Strojniški glasnik.« Izšla je prva in druga številka. To je strokovno tehnični list, ki naj bi predvsem posredoval včlanjenemu delavstvu izsledke iz tehnike našemu strojnemu osebju. Prvi dve številki sta po vsebini zadosti bogati in dosega svoj namen. List urejuje g. Pavel Škerlj, ki Zvezo strojnikov zastopa tudi v sedanjem upravnem odboru Delavske zbornice.

se vrši v nedeljo, dne 6. IV. 1941 v kaplaniji v Kamniku.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči člani: Predsednik: Dolenc Janez, Kamnik; podpredsednik: Jeras Peter, Jarše; tajnik: Veider Jurij, Mengeš; blagajnik: Lenšnik Franc, Duplica; odborniki: Osolnik Franc, Domžale; Zore Viktor, Kamnik; Boltežar Ivan, Mengeš; Kočar Srečko, Duplica.

Torej, tovariši, na svidenje v Kamniku!

Delavski soc. tečaj v Celju

Delavska zbornica priredi v nedeljo, dne 30. marca ob 9. uri dopoldne

S O C I A L N I T E Č A J

v Sevnici v Slomškovem domu in v Murski Soboti v prostorih hotela »Stara Krona«.

Delavstvo obeh krajev udeležite se ga polnoštevilno!

Sestanki in zborovanja

NEDELJA 30. MARCA:

VRHNIKA: Članski sestanek ob 14. uri v Rokodelskem domu.

NOVO MESTO: Članski sestanek ob 9. uri v Prosvetnem domu.

PTUJ: Članski sestanek ob 14. uri v dvorani FO.

LAŠKO: Članski sestanek ob 8. uri v kaplaniji.

Novo uredbe

Kraljevski namestniki so podpisali štiri nove uredbe in sicer: Uredbo o pooblastitih ministra preskrbe in prehrane ter hrvaškega bana. Po tej Uredbi se lahko v podjetja, ki se ne bodo držala predpisov, postavi komisar. Druga Uredba določa, da morajo cene ostati do 1. avgusta neopremenjene in se sme višje cene odrediti samo, če se na osnovi stvarnih dokazov ugotovi njih upravičenost. Kršitev te uredbe se strogo kaznuje. Tretja uredba pa obravnava ureditev ministrstva preskrbe in prehrane. Končno je bila izdana še uredba o obvezni prodaji viška pšenice, rži, soržice, ječmena, koruze in moke od vseh vrst žita za kruh. Obvezen odkup izvrši Prizad. oz. Pogod. (za Hrvaško) in je trgovina na debelo s temi proizvodi prepovedana. Kdor se bo pregrešil proti predpisom te uredbe, bo kaznovan z zapornim do 30 dni, ali pa z denarno kaznijo do 30.000 din. Poleg tega bodo še odvzeti proizvodi, ki so predmet kazenskega dejanja do vrednosti 50.000 din.

UREDBA O OVBEZNEM BOLNIŠKEM IN NEZGODNEM ZAVAROVANJU DRŽAVNEGA PROMETNEGA OSEBJA

Prometni minister je na podlagi § 6. zakona o zavarovanju delavcev v sporazumu z ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisal uredbo o zavarovanju državnega prometnega osebja za primer bolezni, poroda, pogreba in nesreče.

Po tej uredbi je državno prometno osebje na področju prometnega ministrstva obvezano, da se zavaruje po določbah te uredbe. Pri prometnem ministru je ustanovljen sklad, ki se imenuje »Bolniški sklad državnega prometnega osebja kraljevine Jugoslavije«. Sedež sklada je v Beogradu. Posle zavarovanja po tej uredbi opravlja glavna uprava »Bolniškega sklada« in pokrajinske uprave tega sklada. Glavna uprava »Bolniškega sklada« je na občem oddelku prometnega ministrstva, pokrajinske uprave pa v običnih oddelkih pokrajinskih ravnateljstev.

Člani se pri tem zavarovanju delijo v obvezne in neobvezne.

Neobvezni so:

1. Upokojeni uslužbenci državnih prometnih ustanov.
2. Tisti, ki uživajo osebno rento.
3. Vdove in sirote obveznih ali neobveznih članov.

Članstvo obveznih članov se prične z dnem vstopa v službo ali na delo pri državnih prometnih ustanovah. Obvezno članstvo preneha:

- a) z izstopom ali odpustom iz službe pri državnih prometnih ustanovah;
- b) s smrtjo;
- c) z upokojitvijo.

Neobvezno članstvo pa preneha:

- a) z izjavo o izstopu iz članstva;
- b) s prenehanjem plačevanja članarine za dva meseca;
- c) z izgubo pokojninske podpore ali rente;
- č) s smrtjo.

Podpore, ki jih »Bolniški sklad« daje svojim članom ter njihovim družinam, se dele na glavne in postranske. Glavne podpore so: 1. zdravniška pomoč; 2. zdravila in zavojni material ter druga pomožna sredstva za zdravljenje; 3. bolniško zdravljenje v bolnišnicah; 4. zdravljenje ust in zob; 5. hranarina; 6. podpora pri porodu; 7. pogrebne.

Postranske podpore so: sanatorijsko zdravljenje jetike, zdravljenje v kopalnicah in pa klinično zdravljenje, plombiranje zob ter tehnična dela, nabava higienskih predmetov in drugih aparatov ter ostale podpore, ki jih odredi glavna skup-

TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA ODDAJA SVOJE RUDNIKE

Znano je, da banovini Hrvatski zelo primankuje premogokopov. Trboveljska premogokopna družba pa ima v tej banovini v okrajih Krapina in Pregrad kar 66 manjših rudnikov, ki jih pa ni nikoli prav posebno izkoriščala. Premogokopi niso posebno bogati na črnem demantu, kakor pravimo o premogu, in zato tudi za TPD niso posebno donosni. Trboveljska družba dela samo z večjimi objekti bolj intenzivno. Ti manjši rudniki na Hrvatskem zato niso prav izkoriščeni. Sedaj, ko se vedno bolj čuti pomanjkanje kuriva, se je za te rudnike začela zanimati Hrvatska banovina ter jih je od Trboveljske družbe že tudi prevzela. Hrvatska bo na teh rudnikih zaposlila mnogo svojih delavcev in dobila zase potreben premog. Rudniki prehajajo v last naroda, na katerega ozemlju so. Tako imajo Hrvatje od prevzema rudnikov kar trojno korist: premog za kurivo, zaposlitev za delavstvo in lastne narodne rudnike.

Paragraf in praksa

(Konec.)

K § 45. zzd

15. »Neprekinjeno dajane bolezenske podpore prestanejo s potekom maksimalne (26- ali 52-tedenske) podporne dobe, tudi če so bili v teku podporne dobe vzroki bolovanja, ki so dajali pravico do podpor, v medicinskem smislu različni.« (Primer: Član, bolan od 12. VII. do 22. VII. zaradi poškodbe, dalje pa zaradi druge bolezni, izčrpa 26-tedensko podporo dobo z 9. I. nasl. l. in ne šele 22. I.)« — (Rvd 214-1940 od 10. X. 1940.)

16. »V primeru, ko pri popravilu zobovja ne gre zgolj za nego zob, temveč za nujno potreben zdravilni ukrep v interesu definitivnega ozdravljenja člana od neke druge že obstoječe bolezni (n. pr. težke želodčne ali črevesne bolezni), okr. SU-ZOR-a br. 38325-1932, ki daje članom do 50% popusta za popravilo zob, ni uporabljiva. V tem primeru plača urad vse stroške, ki so potrebni po obstoječi tarifi za navadno plombiranje zob in navadno zobno protezo. Za višje stroške, n. pr. za zobne naprave v zlatu, pa urad ni dolžan dati povračila, ker gre do ti višji stroški v breme člana samega, ki je to dražje delo naročil.« — (Rvd 213-1940 od 17. X. 1940.)

K § 84. zzd

18. »Nesreča, ki se pripeti zavarovancu na potu k uradnemu zdravniku, ni nezgoda v smislu § 84. zzd (Zdravljenje ni, posej v interesu obrata,« dasi je tudi obrat posredno interesiran na delavčevem zdravju; prevladuje delavčev osebni interes.)« — (ZOR 37-1931 od 3. XI. 1931, rev. RZ 1932-122.)

Dviganje indeksa življenjskih stroškov

Delavska zbornica v Ljubljani je izdelala svoj indeks življenjskih stroškov, ki kaže, koliko so se od začetka vojne zvišali življenjski stroški v delavskih in nameštenskih družinah. Sicer imamo že indekse raznih ustanov, ki prikazujejo gibanje cen, vendar vsi taki indeksi ne dajejo vedno dovolj zanesljive slike o spreminjanju življenjskih stroškov, ker ne upoštevajo dovolj in v pravilnem razmerju vseh stroškov, ki so za preživljanje družine potrebni. Da more indeks podati kolikor toliko zanesljivo sliko o nivoju življenjskih stroškov, mora biti tehtan, to je, upoštevati mora izdatke posameznih vrst po njihovem pomenu v razmerju z vsemi izdatki potrebnimi za preživljanje. Kajti ni vseeno, če se mogoče za nekaj odstotkov podraži cena kruha, mesa, krompirja in podobnih živil, ki tvorijo glavni del izdatkov za prehrano v naših družinah, ali pa če se za isti odstotek in tudi več zviša cena čaja, čokolade in podobno, za kar izdaja naše delavske in nameštenske družine le mal del svojih dohodkov. Tehtan indeks upošteva, da izda družina več n. pr. za kruh, kakor pa za slaškor, zaradi tega daje o gibanju življenjskih stroškov neprijetno boljše sliko kot pa navadni aritmetični indeks.

Indeks Delavske zbornice sloni glede porabe posameznih količin prehrane, obleke, čevljev itd. na podatkih široko zasnovane ankete, ki jo je organizirala zbornica v l. 1938. Anketa je obsegala 505 družin z 2525 osebami, kar daje garancijo, da so podatki, ki so vzeti za osnovo indeksa, pravilni, povprečni in tipični.

Izpred obrtnega sodišča

Če uslužbenec med odpovedno dobo noče delati

Vinko je bil pri zidarskem mojstru zaposlen kot težak. Po izstopu iz službe je tožil mojstra za 656,95 din. Ta vsota je obstojala iz treh postavk: 441 din je znesla razlika med plačo po 3,50 din na uro, katero da je dejansko prejemal, in med plačo po 8,85 din, katere bi mu bila pristojala po kolektivni pogodbi; dalje iz zneska 30,80 din, to je plača za en dan, ko ga mojster ni zaposlil, končno iz zneska 184,80 din, to je iz naslova mezde za 6 dni, ker ga je mojster sicer po predidoci 14-dnevni odpovedi, vendar pa 6 dni pred iztekom roka odpustil. Čeprav se je izkazalo, da je bil Vinko pravilno in v redu pozvan k razpravi, ta vendar ni prišel, zato je sodišče po predpisih obravnavalo samo z mojstrom. Ta je trdil, da je Vinko dejansko prejemal po 3,85 din na uro, za en dan res ni dobil plače, ker je bila tisti dan tako huda nevihta, da sploh ni bilo mogoče delati, končno pa Vinko potem, ko mu je bila služba odpovedana, tudi po večkratnem opominu ni hotel delati, marveč se je izrazil, da mu med odpovedno dobo sploh ni treba delati, ampak da lahko samo markira. Vinko tem trditvam ni mogel ugovarjati, ker k razpravi kljub rednemu vabilu ni prišel. V takem primeru mora sodišče vse verjeti in za resnico šteti, kar navede došla stranka. Zato je

19. »Za značaj obratne nezgode ni važno, ali je bil pot ali službeni posel, pri katerem se je zgodila nezgoda, v interesu obrata potreben ali ne, temveč je odločilno le, ali je bil pot, posel, dejansko opravljen v izvrševanju službe.« — (Rvd 233-1940 od 17. oktobra 1940.)

K § 85. zzd

11. »Zvišanje 100% nezgodne rente za največ 33 $\frac{1}{3}$ % pritiče v smislu 4. odstavka § 85. zzd, če je postal poškodovanec zaradi nezgode ne samo za delo nesposoben, temveč tudi tako onemogel, da zahteva stalno oskrbo in strežbo. — Ta pogoj se ni podan, če je poškodovanec navezan na tujo pomoč pri hoji in deloma pri oblačenju, ker s tem še ni dana potreba trajne delovne sile, ki bi ga morala stalno negovati in mu streči.« — (ZOR 5-1939 od 13. II. 1939.)

K § 160. zzd

7. »Tudi vsi spori o predujmih na rento spadajo v pristojnost SDZ-a in ne rednega civilnega sodišča. (Tudi če je OUZD predujem že pisмено priznal, se le-ta ne da iztoževati pred rednim sodiščem. Spor o predujmu je v bistvu spor o renti, OUZD pa z določitvijo predujma še ni prevzel plačilne obveznosti, niti še ni odločil o renti in jo priznal. Ako spori o priznanju rent in o njih izplačevanju spadajo pred SDZ, velja to tembolj za predujme na rento.)« — (Okrožno sodišče v Ljubljani, Pl 745-1940 od 24. VIII. 1940.)

Kot osnova za indeks Delavske zbornice je vzeto stanje cen v septembru l. 1939. Gibanje indeksa je bilo sledeče:

	delavska družina	nameščen. družina
september 1939	100	100
december 1939	113	112
april 1940	123,3	119,4
september 1940	140,2	131,8
januar 1941	151,1	141,2
februar 1941	164,5	153,3

Indeks nam torej kaže, da je od začetka vojne pa do meseca februarja letos draginja porasla za delavsko družino za 64,5%, za nameštenske družine pa za 53,3%. Med življenjskimi stroški je pa glede podražitve pri posameznih vrstah velika razlika. Stroški prehrane so narasli pri delavski družini za 69,2%, pri nameštenski pa za 60,28%. Znatno bolj kot hrana se je podražila obutev in obleka, povišanje cen obutve znaša po podatkih Delavske zbornice 132,8%, obleke 13,0%. Premog se je podražil le za 12,5%, drva pa za 60%.

Indeks Delavske zbornice se zaradi drugačnega načina sestave delno razlikuje od drugih indeksov. Tako je po indeksu cen na malo, ki ga sestavlja Narodna banka, draginja narasla do konca februarja za 65,6%, po indeksu življenjskih stroškov Narodne banke pa za 45,78%. Indeks Arturna Benka Grada v Zagrebu pa kaže porast za 55,78%. Vendar vsi ti indeksi kljub raznim metodam, po katerih so sestavljeni, kažejo precej isto sliko glede nivoja cen.

BELEŽKE

DRAG GOLAŽ.

Okrajno sodišče v Mariboru je obsodilo Adolfa Spatzeka zaradi predragega golaža na 15 dni zapora, 2.000,— din denarne kazni in na plačilo povprečnine v znesku 500,— din. Ta gostilničar je lansko leto meseca decembra zaračunal porcijo golaža za 8,— din. Golaž je bil drag takrat, še dražji za gostilničarja pa je postal po obsodbi.

NOVI KOMISARJI V OBRATH.

Hrvatski ban je postavil v Dalmaciji dvema podjetjema komisarje. Prvega je imenoval za podjetje »La Dalmatiens« drugega po »Oskrbi Dalmacije s premogom.« Naloga komisarja je, da spravi posle podjetij v sklad z javnimi interesi in s pravičnimi zahtevami delavstva.

NJIHOVO DELO.

Uradno glasilo našega sokolstva poroča v svoji 10 številki pod naslovom »Kratke vesti iz našega sokolstva o delu te »viteške« organizacije. Kaj so delali ti »vitezi«? Priredili so eno akademijo, dva tečaja, ustanovili dve novi sokolski četi in delali razne programe za napredno delo. Večinoma pa so se »vitezi« potili z organizacijami raznih zabav in plesov. Sokolski glasnik poroča nič manj kot o 12 takih prireditvah, ki so vse tako »glatno kot moralno sijajno uspele.« Poleg takih plesov pa so priredili tudi eno »veče trezvenosti, štednje i štampe.« Kaj če bi »vitezi« take večere kar priključili svojim plesnim prireditvam? Zadeli bi kar dve muhi na en mah!

SSSR V ZNAMENJU NOVIH ČISTK

»Delavska politika«, ki je gotovo pristojna, poroča v 27 številki o odstavitvi dosedanega komisarja za strelivo sodruga Sergejevega, ki ni več zadovoljeval rdečih vlastodržcev. Razni znaki kažejo, da bo postal Jože v notranji politiki zopet zelo aktiven, ker si v zunanji politiki ni mogel priboriti zmage. Res srečna država, kjer so vsako leto potrebna streljanja najvišjih sodrugov, ki so bili še večeraj največji zaslužniki proletarijata.

SODRUGI POZNAJO DVE DEMOKRACIJI

»Delavska pravica« v svoji 27. številki zahteva za socialiste politično enakopravnost, češ da so do tega upravičeni že po naravnem pravu in kliče po strnitvi vseh sil za boj za demokracijo. Svoje modrovanje pa zaključuje: »Prav zato je prva zahteva nas socialistov svobodna demokracija v splošno političnih vprašanjih.« Gospodje sodrugi, od kdaj pa razlikujete med »svobodno demokracijo« in demokracijo? Demokracija je po svoji naravi lahko samo svobodna ali pa je sploh ni! Sicer pa imate tudi Vi svoj prav s tem razlikovanjem, saj Vaša »demokracija«, ki ste jo uganjali še do nedavnega v delavskih ustanovah in obratih, kjer ste bili organizirani, ima res zelo malo skupnega s pravo demokracijo. In tudi Vaši veliki vzorniki in njihova GPU imajo tudi kaj čudne pojme o demokraciji, ker dovoljujejo, da 3 milijone organiziranih komunistov diktira delovanje in nehanje 180 milijonom.

Za tako »demokracijo« se zavzemate tam, kjer ste zlezli na oblast, kjer pa te nimate, pa zahtevate »svobodno demokracijo«.

KAJ POREKO ZDAJ?

Rudolf Zorman, delavec v Jugobruni je bil vsemu delavstvu poznan, najbolj pa tistim v Jugoslovanski strokovni zvezi. Bil je več let v njenih prvih vrstah in za obratnega zaupnika izvoljen na njihovi listi. Ta Rudolf Zorman je 27. 2. 1941. v pisarni Zveze združenih delavcev podpisal pristopnico v to organizacijo. Rudolf Zorman je član naše organizacije in bo, kakor vse kaže, vršil posle strokovnega tajnika za tekstilno delavstvo.

Radovedni smo, kaj poreko sedaj njegovi bivši tovariši (Gorenjec št. 11. z dne 15. marca 1941).

O KOCBEKU

Kocbek se razpisuje v reviji Dejanje. »Dejanje« pa hvali in na vse pretege priporoča »Delavska pravica«. »Slov. del.« se v njegove dolgovestnosti ne spušta. Škoda bi bilo zanj časa in prostora. »Slovenija«, št. 8. je zapisala o njem, da je njegova pisarna taka, da bi skoraj lahko bila za šolski primer nerazumljivega pisarja. Seveda za zmedene glave okrog »Delavske pravice« je še tako zmešana godba dobrodošla. Saj se ničesar bolj ne bojijo kakor jasnosti.

PRISPEVKI?

Čisti dobiček tzv. »Wunschkonzertov«, ki jih je priredil mariborski »Kulturbund« baje za zimsko pomoč in jih tudi na poseben način organiziral, znaša lepo vsoto 174.003,50 din in 32 RM. Za to zbirko so zlasti mnogo žrtvovali (nemški?) delavci pri tvrdkah Ehrlich, Hutter, Franz in sinovi, Thoma, Mauthner...